

Litet hus som växte... och växte

Små, gamla hus har ofta förutsättningar att växa. Här ett fint exempel på hur en småstuga på 80 m² byggts till och byggts om två gånger. Nu bor man i tre plan.

AV KURT VASTAD FOTO: BENGT CARLÉN TECKNINGAR: INGALD ANDERSSON ARKITEKT: CARL MONTGOMERY

● När man flyttar in i ett gammalt hus lever man några år med det som är. Ofta är det ett bra sätt, särskilt för unga människor, att köpa ett äldre hus i ett upp-vuxet, centralt område. Om standarden inte stämmer särskilt bra eller stämmer dåligt med dagens krav spelar ingen större roll. Man är optimistisk, har sina planer på förändringar, får tid att kolla och ändra dem alltefter erfarenhet och förverkligar dem i regel också. Men idag finns det förstås några stora krux i resone-manget. Gamla hus i centrala områden är numera mycket dyra nästan oavsett standard, det är dyrt att bygga om och svårt att få tag i hantverkare man kan lita på. Det kan bli allvarliga påfrestningar som spräcker de vackraste planer och lämnar projektet åt sitt öde. Dessutom är gamla välbe-lägna hus begärliga renove-ringsobjekt för byggmästare som spekulerar i den stora efterfrågan på villor.

Litet hus för tillbyggnad

Men vet man om fallgroparna kan man ändå med förnuftig planering våga sig på det. Misstaget många gör är att försöka sig på en totalrenovering på en gång när man väl sätter igång. Ofta är det inte nödvändigt och tro-

ligen i de flesta fall oförnuftigt.

Bättre är då att lägga upp en etappplan efter de förutsättningar man har. Ta en bit i taget med några års mellan-tid, kolla behov och ekono-mi allt eftersom. Men man måste givetvis planera lång-siktigt för alla olika etapper, så att man inte »bygger fast sig». Och gärna ta till möj-

ligheter till utbyggnad och förändring lite i överkant.

Det här huset är ett bra exempel på det. *Cici och Richard Montgomery* köpte det 1968. Läge: Norra Ängby i Stockholm med utsikt över Ängby slott. Byggår: I början av 1930-talet. Boyta: Ca 80 m² i 1½ plan plus källare. Det var inte mycket, men räckte till i början när bar-



↑ Efter den första ombyggnaden, burspråket ovanpå verandan, såg det ut så här. En sidobyggnad med garage och förråd gjordes emellertid också, som bl a gav möjligheter att använda källarplanet på ett mer rationellt sätt.

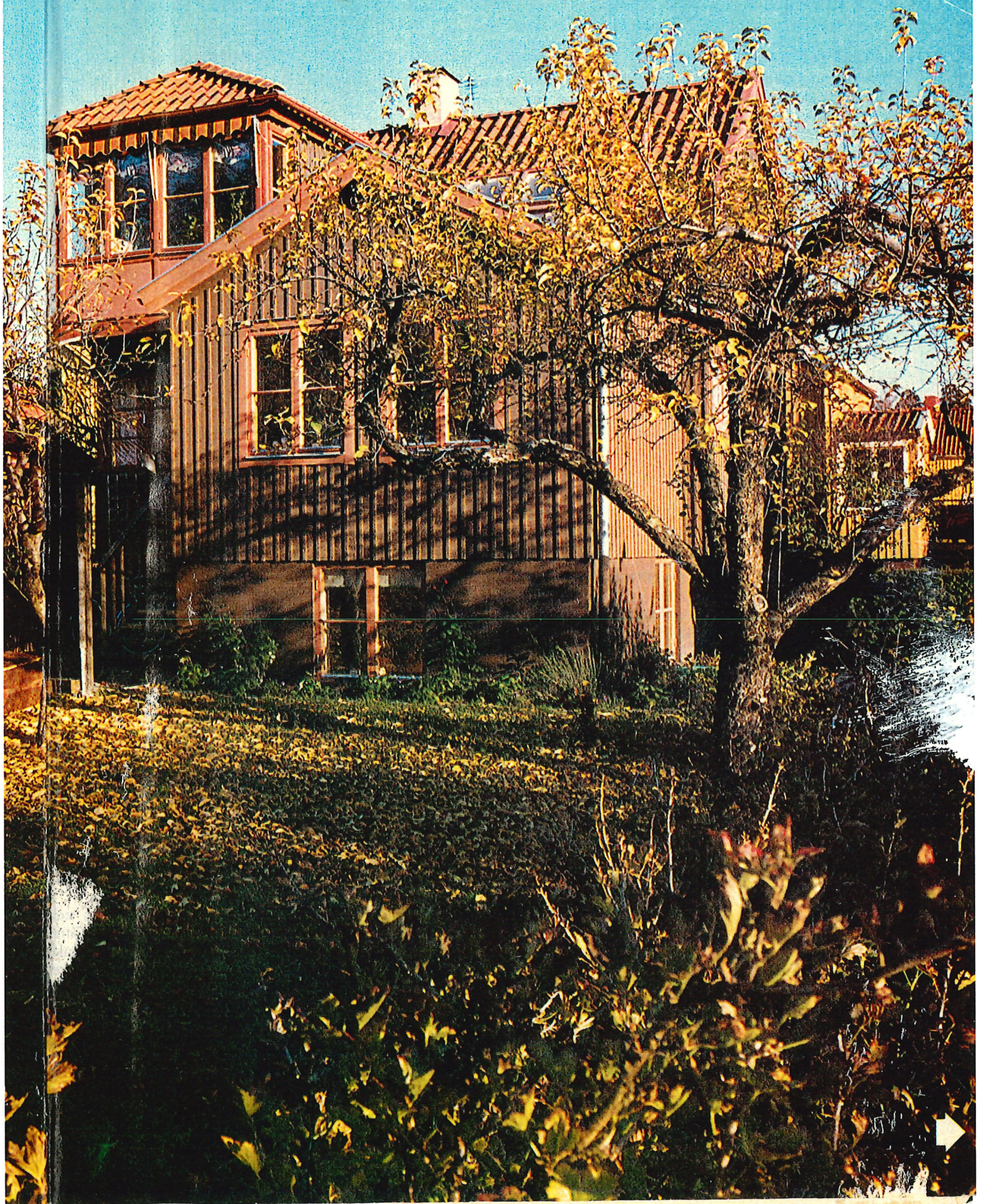
Den inre funktionen förändrades helt, bl a fick man flera rum och köket totalrenoverades. Takfönstren hör dels till syplatsen, dels till det nybyggda dusch- och toalettrummet. Fönstren i sockeln har ersatt de tidigare garagedörrarna.



Nya ytor i tre plan

Huset färdigutbyggt. Av den lilla småstugan, som det byggdes hundratals identiska exemplar av i Ångby i Stockholm i början av

1930-talet, har blivit ett mycket individuellt hus med väl genomtänkta och väl fungerande nya ytor i alla tre planen.

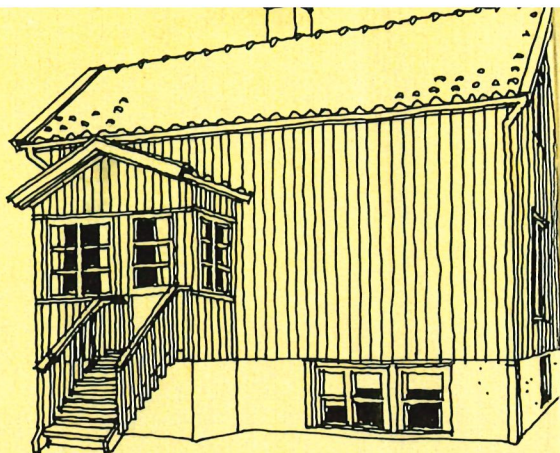


Om- och tillbyggt i etapper

1968 – Inflyttning

En typisk småstuga, byggd i början av 1930-talet i Ängby i Stockholm. Det var ett självbyggeri i Småstugebyråns regi för ekonomiskt stabila arbetare och hantverkare. I stort sett var det oförändrat när fa-

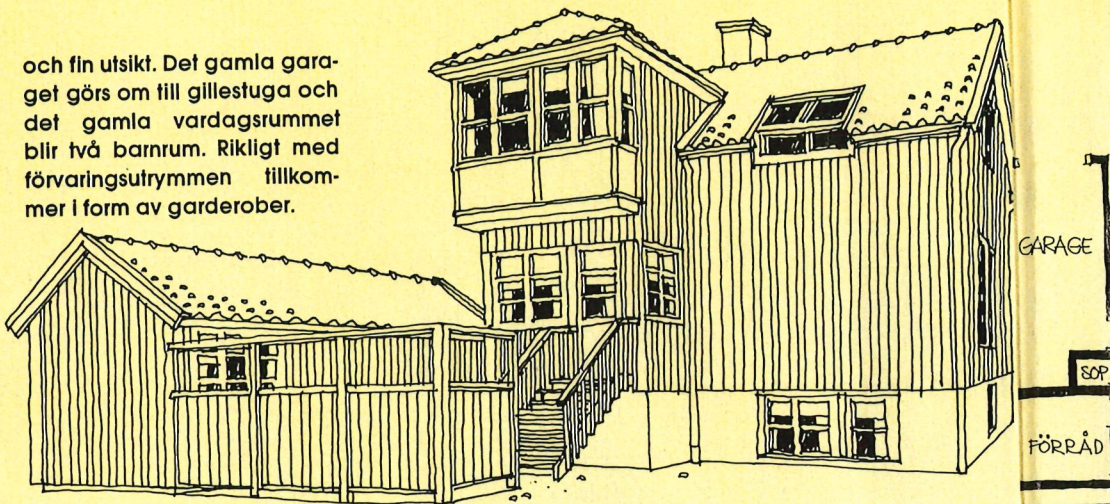
miljen flyttade in 1968. Bostadsytan var 80 m² plus källare. Elspisen står på den ursprungliga gasspisens plats. Förvaringskällaren har av en tidigare ägare gjorts om till garage.



1972 – etapp 1

Genomgripande förändringar sker vid den första om- och tillbyggnaden. I yta tillkommer inte mycket, endast 6 m², men funktionen i huset förändras. Verandan byggs på med en våning (som ger de 6 kvadratmeterna). En ny sidobyggnad får rymma garage och förråd. Köket görs om, likaså tvätt-rummet. Övre planet får duschrum och syplats. Övre hallen fungerar nu som vardagsrum. Den utbyggda verandan blir i överplanet matplats med mycket dagsljus

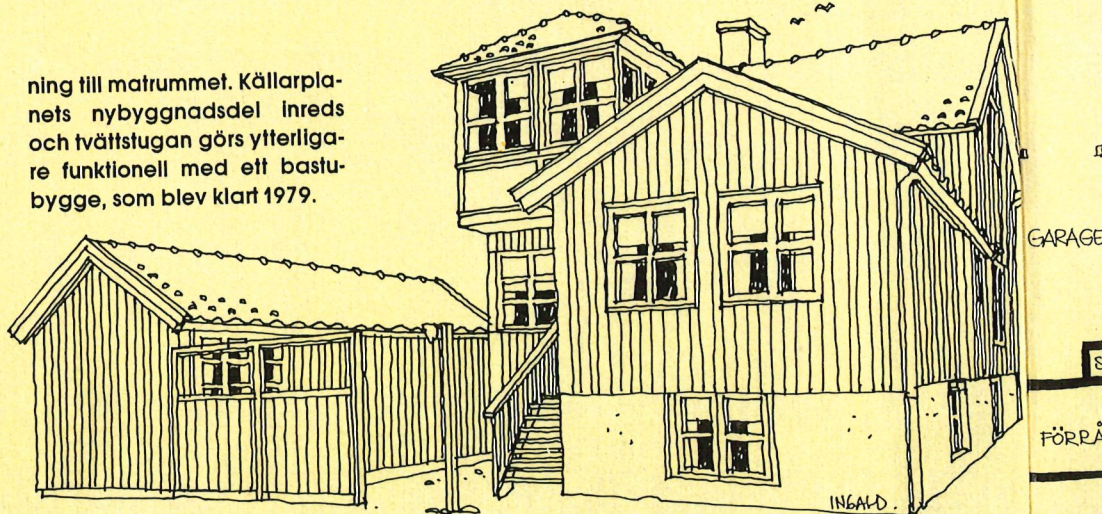
och fin utsikt. Det gamla garaget görs om till gillestuga och det gamla vardagsrummet blir två barnrum. Rikligt med förvaringsutrymmen tillkommer i form av garderober.



1977 – etapp 2

Sista etappen är klar. Även den innebär stora förändringar i husets disposition. Utbyggnaden består av ett 28,5 m² stort rum i vardera botten- och källarplanet. Nu förändras de två barnrummen till köket till matrum. Köket komponeras om för andra gången och blir ett inventiöst vinkelkök med stor dörrlös öppning till matrummet. Det nya vardagsrummet ansluter med bred öpp-

ning till matrummet. Källarplanets nybyggnadsdel inreds och tvättstugan görs ytterligare funktionell med ett bastubygge, som blev klart 1979.



Litet hus som växte

➔ forts.

nen var nästan nya. Huset hade inte renoverats eller moderniserats sedan det byggdes så när som på att gasspisen bytts mot en elektrisk.

Man klämde in sig och började fundera. Efter fyra år var man redo för en första

etapp om- och tillbyggnad. Marken man kunde breda ut sig på var inte stor. Husen i det här området står tätt på små tomter. Turen ville att brodern Carl Montgomery är en skicklig arkitekt med särskild kunnighet och känsla för utbyggnad av den här typen av hus.

Första etappen – 6 m² mer på verandan

Det skissades och resonera-

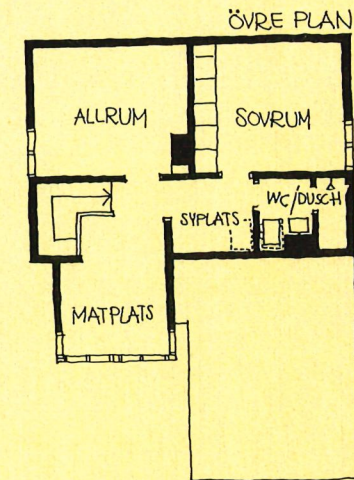
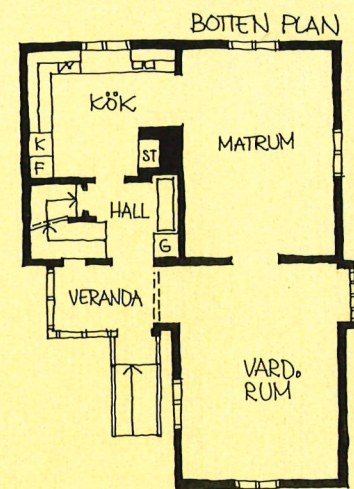
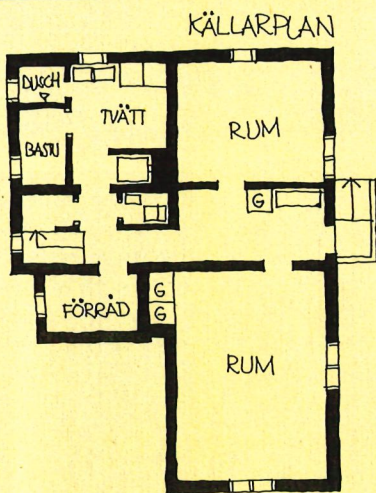
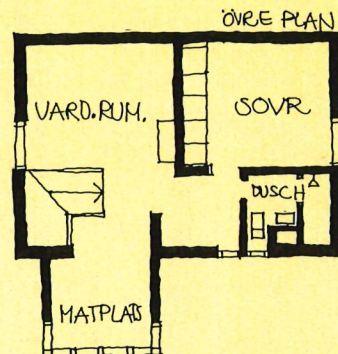
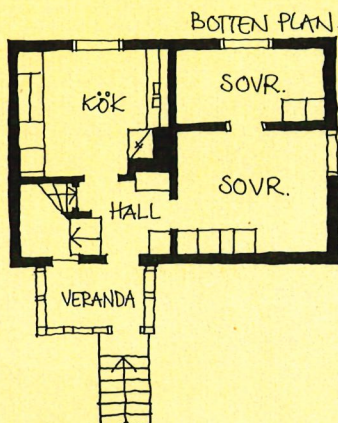
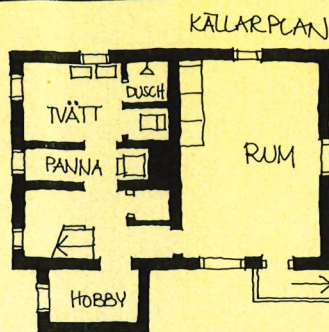
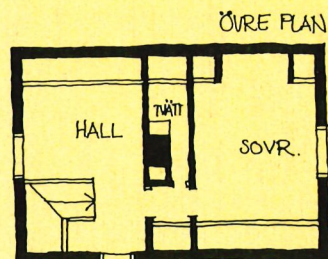
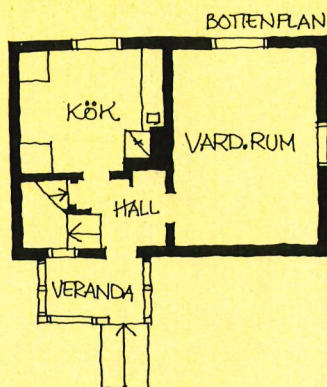
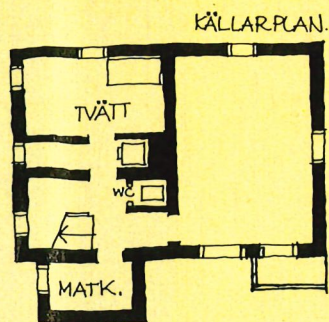
des och till slut fann man lösningen. Ytorna som kom till var inte stora – endast 6 m² – men effektiva.

Utbyggnaden på entréverandan gjorde övre hallen till vardagsrum med mycket ljus, bekväm sittvrå, matplats med fin utsikt. Köket komponerades om. Det gamla vardagsrummet blev två barnrum och ytterligare ett stort rum kunde göras i källarplanet, eftersom gara-

get flyttades ut till en sida-
byggnad som uppfördes
samtidigt. Dusch, toalett
och syplats kom till i över-
planet under den här först-
etappen, även tvättstuga
källaren med sitt gamla bad-
kar och dåligt utnyttjade ut-
rymmen moderniserades
med dusch och toalett.

Startade med sparsnål

Det hela förlopte smärtfritt
Snickaren man anlitat va-



Oförändrad gatufasad

En grundläggande regel hos Stockholms

Stadsbyggnadskontor för detta och liknande områden är att husen mot gatan ska behålla sin ursprunglighet. Så här orört blev

Montgomerys hus: en helt oförändrad gatufasad. Bara andra etappens tillbyggnad syns som en förlängning av gaveln. Under lövtiden är den så gott som helt dold.

Litet hus som växte

➔ forts.

Allt man kunde och hade tid att göra själv hade man också gjort, främst tapetsering, målning och vissa snickerier. Det är ju oftast förutsättningen vid ombyggnad att inte behöva köpa alla arbetstimmar.

Detta var år 1972 med fyra års erfarenhet av att bo i stort sett som man gjorde åren före andra världskriget, i ett egna hem som var resultatet av ett välvilligt socialt program för »bättre bemedlade och pålitliga arbetare i Stockholm» — vilket då var Småstugebyråns idé och program.

Andra etappen — två nya stora rum

Efter fem år var det dags igen. De tre barnen hade vuxit upp och utrymmesbehovet gjorde sig åter gällande. Den här andra etappen hade man lite löst haft i bakfickan sedan länge. 1976 gjordes planerna upp och året därpå sattes det hela igång. En ny källardel med övervåning byggdes till som vinkel till det gamla huset. Åter förvandlades huset radikalt i sin funktion. De två sovrummen intill köket blev matplats, köket gjordes åter om och den tillbyggda delen blev i bottenplanet stort vardagsrum och även källarplanet inreddes.

Huset ökade med 63 m²

Nu är man färdig och har fått de utrymmen man behöver för att ha ordentligt svängrum. Bostadsytan har ökat med 34,5 m² och källarplanet med 28,5 m². Totalt har huset 108 m² bostadsyta i botten- och överplan och 67 m² i källarplan samt friliggande garage/förråd på ca 26 m².

Alltså ett måttligt hus på en liten tomt och ett fint exempel på vad man kan göra om man noggrant tänker igenom förutsättningarna, gör det bästa av dem — och skyndar långsamt. □



▲ Köket har gjorts om två gånger. I sista etappen blev det ett inventiöst vinkelkök med bred direktanslutning till matrummet. Så här ser det ut idag: golf om arbetsytan och förvaringsskåp, bra arbetsljud över bänkarna och två »hattar» i taket som lyser upp den relativt stora golvytan.

◀ Matrummet sett från köket genom den nyupptagna dörröppningen. Här stod förr en av arbetsenheterna i det gamla, parallelluppställda köket (se planen).

De två barnsovrummen intill köket, som gjordes i första etappen av det gamla vardagsrummet, förvandlades i andra ombyggnadsetappen till matrum med bred dörröppning till det återigen omgjorda köket. Så här ser det ut från det nya vardagsrummet utbyggnadsdelen.



Litet hus som växer → forts.

Allt man kunde
att göra
också gjorde
ring, målning
snickerier
förutsätt
nad att
la arbet



Så här mycket kostade ombyggnaderna

1968: Inköp av huset 90 000 kr.

1971–1972: Första etappen om- och tillbyggnad ca 90 000 kr.

1977: Andra etappen om- och tillbyggnad ca 120 000 kr.
Tillkommer ett oräknat antal egna arbetstimmar med
huvudsakligen målning, tapetsering och snickeriarbeten.

I andra etappen byggdes en vinkeldel till ursprungshuset, som gav det här vardagsrummet på 28,5 m². Över huvud är materialen i huset få och väl balanserade. Genomgående har man arbetat med naturell furu och gran i tak och golv.

◀ Det nya vardagsrummet i vinkelbyggnaden har också anslutning till entréhallen. Fönstret som skymtar hör till verandan/entrén och taket därbakom till den separata sidobyggnaden med garage/förråd.

Den första ombyggnadsetappen gav den övre hallen mer golvyta, och den fick i fortsättningen fungera som kombinerat vardagsrum och matrum. I v inblick i syvrån med nygjort takfönster. Vid sidan om denna ligger det nybyggda dusch- och toaletttrummet intill föräldrasovrummet.



